

A „Novoje Vremja“ keserű könnyeket hullat, hogy az oroszok kivonultak Kelet-Ruméliából, lamentál, hogy mit tesznek most az európai hatalmak, hogy az utolsó orosz katona is kivonult. Hogy bűnbakot találjon, neki ront Bismarcknak s több aztán nekünk. Sir a bolgár fejedelemség sorsán, állítván, hogy az komoly válságba került, mert hiszen a basibozukok átlépték határait s garázdálkodnak. Philippopolisban nagy a nyugtalanság. Sőt a parányi magyar politikusok is fenhordják fejüket s kijelentik, hogy most a keleti ügyeknek egészen másnemű rendezése kezdődik, mely tökéletesen ellenkezik azzal, melyet Oroszország s az orosz sereg győzelmei adtak a Keletnek.

Bécsből jelentik a „Standard“-nak e hó 4-ről: Ámbár a hivatalos és nem hivatalos jelentések szerint aug. 3-án befejeztetett a Balkánfélsziget kiürítése, de a kiürített vidékek állapota éppen nem kielégítő, mert az oroszok eleget hagytak hátra az elégedetlenség növelésére. Azt senki sem tudja, hogy mennyi hadiszert vittek haza magukkal. Vannak a kik azt állítják, hogy nemcsak a szervezőend ezredek részére lehetnek száma, ámbár ezek száma sem lesz kevés, ha valóság az a hír, hogy Szerbia, Montenegro és Bulgária szövetség kötése végett folytatnak tárgyalást. E hírek naponként szaporodnak és olyan forrásokból származnak, a melyek nem hagyhatók tekintet nélkül. Uzenkilvi nyilvánosan beszélik, hogy Oroszország nyolc millió töltényt ajándékozott a kelet-ruméliai tornászgyuleteknek.

A novibazári szandzsák megszállását illetőleg a következőket írja a „Fremdenblatt“: A vegyes bizottság még nem érkezett tevékenységre, annál kevésbé kezdhetne meg működését. Mindaz a jelentés krcrai tehát és alaptalan, a mely azt hirdeti, hogy az osztrák magyar kormány már meghatározta a novibazári szandzsák bizonyos pontjai megszállásának módját és idejét. Minthogy az irányadó körök ragaszkodnak azon elhatározásukhoz, hogy a bizottság, illetőleg a tagoknak külön előterjesztendő véleménye legyen irányadó és az egyedüli alap arra nézve, hogy egyáltalában megtörténjék-e az okkupatio. Mint hogy pedig a bizottság még meg sem kezdte működését és annál kevésbé dolgozhatta ki jelentését, e fontos kérdés megtörtént eldöntéséről szó sem lehet.

Szerajevóból jelentik a bécsi lapok: Huszni pasa török meghatalmazott, továbbá Samonig ezredes és Milinkovics őrnagy eddigi értekezése csak a megszállás előleges kérdéseinek megvitatására szorítottok, aztán pedig a csapatok elszállásolásra és élelmezésére. A boszniai várakban talált hadiszerek visszaadása is szóba jött, de eddig sem ebben, sem más kérdésben nem állapodtak meg véglegesen. A vegyes bizottság elindulása nincs megállapítva.

A török biztos föllépése a legjobb benyomást teszi. Ma új utasításokat kapott Sztambulból.

A „Neue Freie Presse“-nek Ruscsukból jul. 5-kétől írják, hogy Bulgária kiürítését nagyjában befejezték az oroszok, de még igen sok elmaradózó van ott.

Ezeknek elszállításáról úgy látszik, nem gon doszkodtak jökor és minél többen hagyják el Ruscs-

csukot, annál több érkezik oda Bulgária belsejéből. A napokban több uszalyhágyó vitt a Dunán lefelé katonákat, g-iknek reggel ismét és még számos ló vár hajórászállításra, ámbár ez utóbbi két hónapban ezerszámra árvereztek el lovakat. Hasonlóképpen a hadiszerek egész tömege maradt még itt, továbbá sok bűnt, mert nincs elegendő szállítási eszköz. A belső város utcái telve vannak mindenféle fegyver-nemhez tartozó katonákkal és tisztekkel: de legfeljebb az, hogy két orosz páncélos hajó és két hadi csavargózs is horgonyozik a pályaudvar kikötője előtt.

Az orosz kormány is tudt adta a nagyhatalmaknak, hogy e hó 2-ikán az orosz csapatok kiürítették a Balkánfélszigetet és felhasználta ezt az alkalmat, hogy megemlékezzék a berlini szerződés végre nem hajtott pontjairól.

Minthogy a görög kérdést Franciaország vette kiváló pártfogásába — mondja az orosz jegyzék — mindenek előtt a berlini szerződés 23. cikke jöhet itt tekintetbe, a mely európai Törökországnak a berlini szerződésben határozottan meg nem említt tartományaiiban életbeléptetendő reformokról szól, a melyeknek végrehajtására különben az angol kormány is sulyt fektetett és eddig is, persze siker nélkül, sürgette a portát. A hatalmak közös törekvéseinek mindamellett sikerülni fog kötelesegeinek teljesítésére bírni a portát, a mire bizonyára legalkalmasabbnak látszik a jelen pillanat, minthogy Macedoniában is megszűnt a fölkelés; a keleti-ruméliára vonatkozó compromissum, mind e ideig bevált és tanácsosnak látszik szilárdul ragaszkodni ahhoz és az ottani viszonyok lassu jegecedését nem akadályozni meg valamely meg-gondolatlan lépéssel.

Gróf Zichy Jenő levele gróf Karolyi Gyulához

a hazai iparpártoló mozgalom érdekében

A „Magyar Iparosok Lapja“ után gróf Zichy Jenőnek az iparpártoló mozgalom megindítására vonatkozó és gr. Karolyi Gyulához intézett nagy-érdékű levelét, melyet e mozgalomban a kezdet első határozó lépésének tekinthetünk, az alábbiakban közöljük.

Minden olvasónk figyelmét külön is felhívjuk e nagyfotósságu levélre, mely élelmenk tanusodik gr. Zichy Jenőnek a hazai ipar fejlesztése iránt táplált meleg rokonszenvéről és azon lelkesedésről is, melyvel a nemes gr. a reá, mint hivatott vezérre váró nagy munkához hozzáfogott. De szóljon maga a gróf ur:

S z é k e s f e h é r v á r, j u l. 30.

Kedves barátom!

Kiállításunk bevégezze. Annak már csak utó-napjait éljük. Szép és sikerült volt. Semmiből 30.000 frtnyi plus és még az általam Budapest fővárosának a jövő kiállítás számára odaajándékozott összes szekrények és állványok (testvérek között megérnek 10000 frt.) Ez oly rezultátum, mely annál inkább meglepőbb, mert a kiállítás külsőn tekintetében is kielégíthette még a kényesebb igényeket is. Nous avons fait tout cela rondement minden pazarlás és minden fukarkodás nélkül! Életemnek két és fél évét szenteltem ez ügynek,

nem gondolva sem a lenézéss el, sem a gunynyal és mosolylyal. Még akkor sem jöttem ki a konceptusból, a midőn egy itteni lap úgy szólt rólam hogy: „a mi bolond grófnunk reánk akarja uszítani a hazai összes ipart és elvesztetni iparosaikkal azon csekély t é r t, a mit eddig birtak“ s így tovább!

Nem gondoltam vele. Céloom ki volt tűzve és azt szem elől nem vesztve, meg voltam győződve, hogy habár merész volt vállalatom, azért teljes sikerrel fogok aratni! S így volt. Mert az igaz akarat a becsületes munkával párosítva mindig győz. Vouloir c'est pouvoir! És a bolond gróft most dicsőítik . . . A mikor keltelkedek erőmben, a midőn kigunyoltak, nem gondoltam és nem törődtem ócsárlóimmal és most, hogy dicsőitenek, nem veszttem el a sok tömjén középete a fejemet! Örvendek és meg vagyok hatva az összes nemzet elismerése által, de többet ér ennél azon egyedül megnyugtató érzés, ho y kötelezettséget teljesítettem, hogy becsületesen megtettem, a mi csekély erőmtől kelt! De azért egy successusért még kibizakodva nem szabad lenni. Nem szabad, hogy az más legyen reám nézve, mint serkentés újabb és újabb munkálkodásra.

Csak hogy mindig egyedül dolgozni egy kissé bajos, majdnem lehetetlen.

Szegény boldogult Széchényi Istvántól egy reggel azt halottam, hogy: a ki tulbecsüli erejét, az számár, a ki pedig erejét föl nem ismeri és föl nem használja, az gyáva! Drasztikus kifejezés, de igaz.

Végtére csak egy gyarapszik egy nemzet, ha annak minden egyes tagja a maga ereje szerint dolgozik s így rója le az emberi társadalom iránti köteletségének reá eső részét. S minthogy azon munka, melybe ez ősszel akarok még belekezdeni és melyhez az előmunkálatokat már most készítsem, hazánkra nézve még százzorta nagyobb és fontosabb, mint a minő volt a befejezett orsz. kiállítás, szükséges, hogy körülnézzem barátaim és jóakaróim (bár vajmi gyéren vannak,) sorát és azon kérdést illetőleg a közjólét, e szegény agyonparlamentizált nemzetünk nevében azon kérdést intézzem hozzájuk: akartok e velem jönni, segíteni e szegény ország számtalan bajainak orvoslásán? Hiszen mi mindnyájan édes hazánk gyermekei vagyunk és ha rajta segítünk, magunkon is segítünk!

Csak hogy azt ne képzelje senki, hogy pusztá szóval, szép frázissal lehessen egy országot megmenteni. Munkálkodni és áldozni kell ott, nem pedig beszélni. A beszédhez — nem mondom, hogy nem értek, de ehhez nincsen kedvem, ahhoz csak a kényszerűség vezet! De dolgozni és áldozni igen is tudok és fogok mindig tudni, anynyit a megnyit elbirok és néha talán még többet is annál.

A szép frázis ölte meg hazánkat és megvalom őszintén, a mikor egy ilyen frazzórral találkozom, megszál a bizalmatlanság. Azt hiszem mindjárt: meg akar csalni.

Senki oly nagy bolondja nem volt a „nagy hazafiaknak“, mint én. Valamennyi 861-iki, 65-iki 68-iki országgyűlési hazafias szónoklatokat dagadó kebellem hallgattam végig, minden szavukat szinaranyknak vettem! Csupa hazafiság, önzetlenség. Csupa Cató! Quelles illusions, et quelles desillusions. A java, mert volt köztünk egy pár, a ki csakugyan úgy gondolt is, ahogy szólt, mint pl. Dessewffy Emil, Kazincy Gábor, Deák Ferenc, a java — mondom — elhullott és maradtak a . . . stb.

Szegény hazám!

Gondolj vissza édes Gyulám azon napokra, miket szegény Széchényi István mellett töltöttünk kint, Döblingben. Enlékezélt intő szavaira és ne hadd el magad, ne hadd nemzedet! Végtére gyermekkorri barátok, közel rokonok, tanulóársak utatörőskorai valánk együtt! Kihez szóljak most, egy nagy, hazafias munka megkezdése előestéjén ha nem Hozzád!

Nemzetünk — bármennyire hangoztassa is egy pár „nagy hazafi“ a demokracia legszélesebb értelemben felfogott elveit — arisztokratikus érzelmű nemzet. A szerep kiosztásánál a magyar arisztokraciának jutott a legnemesebb vezérszerep. És bár sajnós — az ifjabb nemzedék nagyon is elfajzott, eltörpült, elnémetesedett és elfranciásodott, úgy mégis mindenek dacára — ha látja a nagy tömeg, — hogy valamelyikünk igaz magyar szellemben indulva, egy becsületes országos, közhasznú munka teljesítésében fáradozik, azt készek azonn a

szereleg a következő szép regében tartotta fenn a hun-székelyek évszázados viszontagságos önfentartási küzdelmei emlékéit.

„Fogyaték népevel hátrált Csaba, — így szól a rege — hogy az elvesztett hon visszacszerzésére ázsiai rokonaival egyesülten térhessen vissza, Etelekifent kardját — mert így hagyá a jóslat — a terének hárjában tisztára mártván, annak büvérejét visszakeltében majdan támaszul szolgálándót, elváláskor áldoznak tűz, víz, lég s földnek, s a távozók megesküsznek fenyegető vész idején segítséggel fordulni vissza a világ végéről is. Am alig haladtak a havas aljái, már a lakó népség felemelkedik a maroknyi székely ellen: de megrendül a föld, megrázkódnak a fenyők koronái, s hírül adják a vonulóknak társai veszedelmét; a hadak egyrésze visszafordul s meglepővén pozdorjákat szórja szét az ellent. Egy év múlva ismét megirigylik a völgyek lakói a székely nyugalmat s fenyegetik sergeikkel! de a patak síkoltva szalad a folyamba, folyam a tengerbe: hirt visznek: a segély nem késik s a székely ismét mentve, az ellenség veszve lón. Három év múltán új nemzet segít veszik ismét körül a székelyt s küzdelem fejjik ki élet és halálra. Már a szellő is alig érte a Görögország tájára eltávozottakat, de mégis a puszták viharának adván társul magát, megtalálta őket messze délkeleten s harmadszor is győzelmet vívnak feleiknek. Sok idő folyt le azután; a magjában elütemezett diófák agg törzsekké nevedtek a fiak megvénültek s unokák lettek fegyverhordó bátor férfakká. Szorgalom a rengeteget kies telegepp, hosszú időzés az örölmást hazává alakította át, s nem volt ki merje háborítani a székely tizhelyet, kinek védelmére saját erős karja s ismeretlen segítő seregek megjelenése késznek látzott. De végre is kitör a szomszédok régi gyűlö-

lete a nyelv és szokásban egyedül álló székely ellen; megszámlálhatlan nép fel kiirtására s a bérces kis hazát minden oldalról ostromolják. Dicsőben viv a székely, de már-már lankadoz a tulnyomó erők ellenében. A segély messze van, tán feledésbe is mentek s az elszaladt hű társak rég a földben alusszák álmaikat. Csak a székelyek csilaga nem szunyadoz s megemlékezve az áldozatról, az eskürről, lobogva viszi a hirt földről az égi csarnokokba. Már itt lent az utolsó csata készül, maroknyi nép az ellenséggel szemközt, midőn egyszerre paripák dobogása és fegyverek moraja hallatszik s fényes hadak némán vonulnak éjente az égen fölfel: a dicső harcársak, kik háromszor jövének segítségre, most negyedszer, mint hallgatag szellemek hosszú sorban nyomulnak a csillagos égen keresztül feleik segedelmére s leszállnak ott, hol a kék boltozat ama havasokkal ölelkezik. Nincs halandó erő, mely megállhatna a halhatatlan előtt, rémülés szállja meg a tenger ellenséget s futnak mindenfelé, többé hátra sem tekintenek. Azóta áll a székely háborítlanul s nem sokára véget ér hű örökösök, midőn a végeiköltözötték hű unokáikhoz mint kalauz csatlakozva, örökségüket széles Magyarhont visszafoglalják. A fényes hadak ösvénye pedig, melyet jöttökben s visszatérőkben taposának, eltörölhetlen maral az ég boltozatán az ó lábak és lovak patkóinak nyomdoka, az mit derült éjféleken, mint tejfehér szalagot, látsz tündökleni a magasban, s melynek neve azon óratól fogva hadak utja a székelyeknél, melyre tekintve, megemlékeznek ök Csabáról és apjáról Etelelről.“

Vége.